

Servis rodiny

Servis rodiny

INFORMACE K RODIČOVSTVÍ PO ROZVODU/ROZCHODU

Mgr. Kamila Šaffková

Mgr. Barbora Gaveau, LL.M.

Rozvod/rozchod – jedna z největších výzev v životě

Co potřebuji vědět znát abych:

- se mohl/a správně rozhodovat
- provedl/a naše dítě bezpečně touto náročnou situací
- měl/a už konečně klid a mohl/a se soustředit na budoucnost

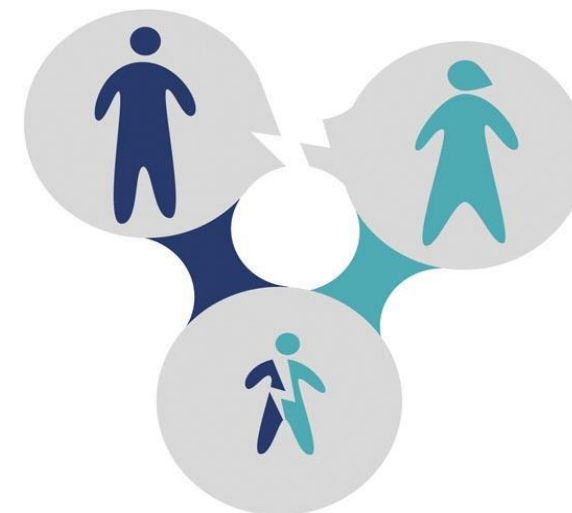

Rozvod/rozchod – jedna z největších výzev v životě

- přestáváte být partnery, zůstáváte rodiči
- naprostá většina rodičů je schopna pečovat o své dítě
- rozvod/ rozchod je možné zvládnout – ušetřit děti negativních dopadů, mít pěkný život

Rozvod/rozchod – jedna z největších výzev v životě

- zůstáváte rodinou, budete společně pečovat o své děti, i když každý v jiném domově
- dohoda je těžká, může se zdát nemožná, ALE vaše děti stojí za to úsilí
- soudní řízení je jen začátek:
 - bude neustále třeba se domlouvat
 - reagovat na změny a potřeby vašich dětí
 - **rozvodem/rozchodem se druhého rodiče nezbavíte**

SDÍLENÉ RODIČOVSTVÍ

- nejlepší typ péče už jste měli – budete hledat **druhou nejlepší možnou variantu**, takovou která **zaručí**:
 - **fyzickou**
 - **emocionální**
 - **sociální přítomnost OBOU rodičů** (a dalších důležitých osob v jeho životě)
- dítě chce a potřebuje oba své rodiče:
 - potřebuje ujistit a prožitkem přesvědčit, že ani jednoho rodiče neztratí (udržujte kontakt dítěte s oběma rodiči)

Servis rodiny

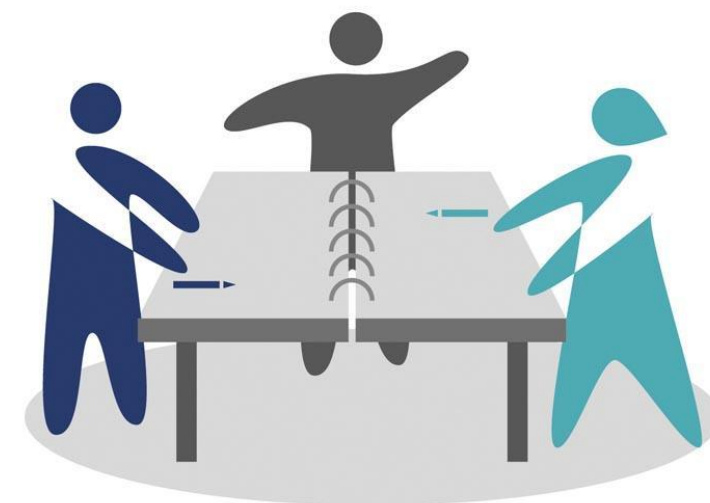
SDÍLENÉ RODIČOVSTVÍ

- vztah dítěte k oběma rodičům je unikátní
- dítě pochází z vás obou, pokud smí milovat vás oba, může obě své polovičky přijmout (a mít rádo samo sebe)
- rozdělte si odpovědnost za péči a výchovu o vaše dítě, nedělte dítě

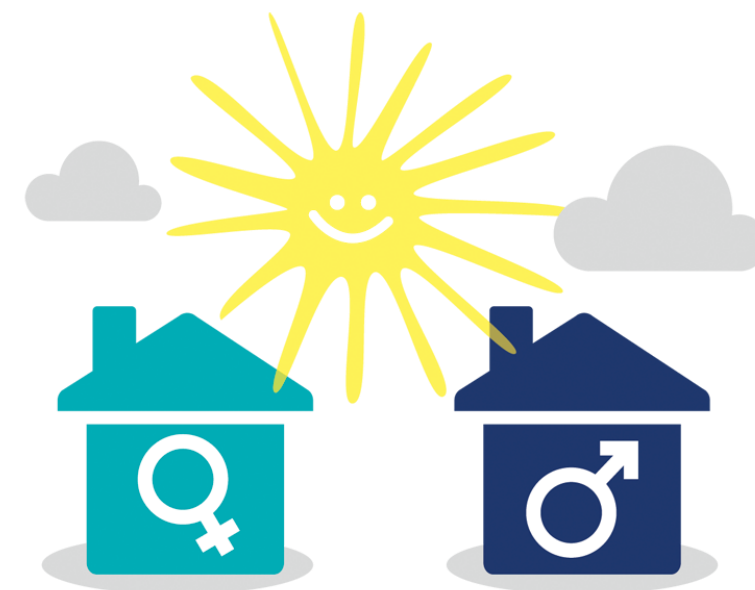
CESTA K ŘEŠENÍ

- mluvte spolu (i za pomoci někoho třetího – pokud to jinak nejde)
- uče se domlouvat na záležitostech týkajících se dítěte
- rozhodujte společně, najděte si podporu, nebuďte na to sami
- počítejte s tím, že začátky budou obtížné
- obtížná komunikace – rodičovský plán – soubor pravidel, která dovolí ze začátku komunikaci omezit

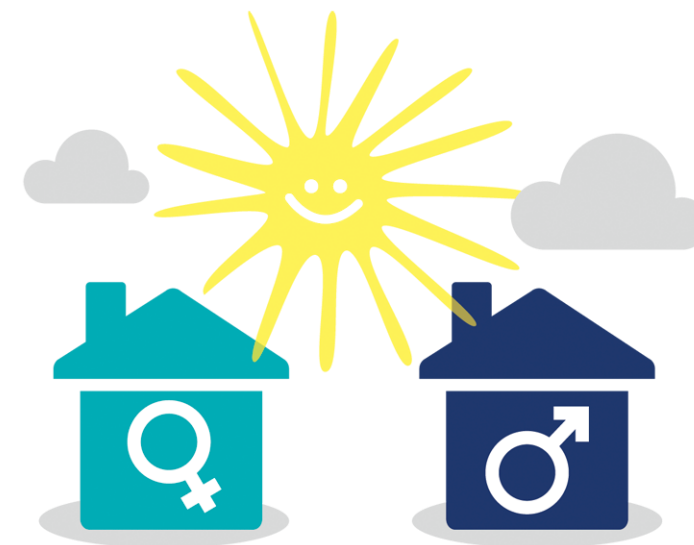
DVA DOMOVY

- vytvořte dítěti dva domovy „u táty“ a „u mámy“
 - důležitá je prostupnost obou domácností = dítě nepřemýšlí, co smí a nesmí ukazovat, sdělovat = má (od obou rodičů) dovoleno mít toho druhého rádo
 - hledejte dobrá řešení pro dítě skrze naplňování jeho potřeb (Ptejte se, co by chtělo a potřebovalo dítě?)

DVA DOMOVY – JAK NA TO

- Zásadní je propustnost mezi domovy – co nejméně bariér
- Po odstěhování – vytvářejte nový domov společně s dětmi
- Umožněte dětem užívat v obou prostředích osobní předměty (oblečení, hračky, knížky, šperky) bez ohledu na to, kdo je pořídil
- Nekomentujte, kdo z vás co pořídil nebo jak bude reagovat druhý rodič v situaci, kdy se věc od něj rozbije/ušpiní
- Umožněte dětem přirozeně (ne výchovně) mluvit o druhém rodiči
- Neovlivňujte dítě, jak by se mělo chovat a co by mělo říkat (máma bude smutná, táta bude naštvaný)
- Umožněte dětem používat fotky, dárky, dopisy od druhého rodiče (dovolte jeho „přítomnost“)
- Umožněte kontakt s druhým rodičem, když to bude dítě potřebovat

CO DĚTEM ŠKODÍ A ČEMU SE VYHNOUT

Dítě touží být zdrojem radosti svých rodičů, pokud se vše, co se ho týká, stává předmětem vašeho sporu – začíná se vnímat jako zdroj vašich problémů.

- konflikt mezi rodiči – délka a intenzita
- násilné chování mezi rodiči – dítě se přikloní k tomu „slabšímu“ nebo naopak „silnějšímu“ (představuje jistotu a stabilitu)
- manipulace, citové vydírání (budu smutný/á, nemocný/á)
- pomlouvání nebo zesměšňování druhého rodiče – dítě může pokládat za špatné některé své vlastnosti
- nepoužívejte výroky, projevy chování a prožívání dítěte jako důkaz proti druhému rodiči

CO DĚTEM ŠKODÍ A ČEMU SE VYHNOUT

Svým vzájemným chováním dáváte dítěti pro teď i do budoucna vzor, jak se chovat, jak řešit konflikt.

- nechovejte se tak, aby si dítě mezi vámi muselo vybrat – oba vás potřebuje a chce
- nepřenášejte svou odpovědnost na dítě:
 - za komunikaci mezi vámi (nedělejte z dítěte poslíčka, špiona nebo vyjednavče)
 - za rozhodnutí o budoucím uspořádání i jiných záležitostech dítěte:

CO DĚTEM ŠKODÍ A ČEMU SE VYHNOUT

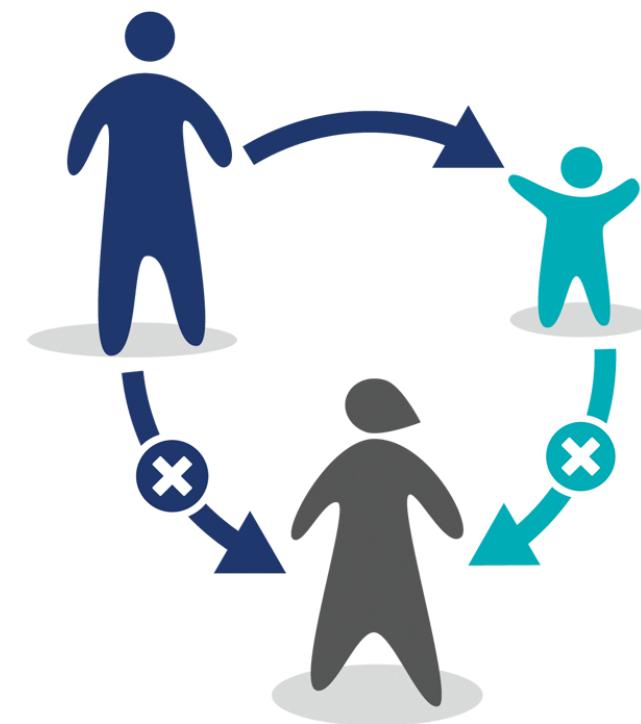
- nenuťte dítě vybírat si mezi vámi
- děti vždy trpí, když jsou odděleni od svých blízkých a jsou svědky konfliktu mezi lidmi, které milují
- narušení vztahu s rodičem nebo jeho ztráta vede k okamžitému, dlouhodobému i trvalému poškození zdravého vývoje dítěte
- narušený vztah k rodiči je velmi těžké napravit
 - rodič, který usiluje o narušení vztahu dítěte s jeho druhým rodičem, může vyhrát řízení, ale možná přijde o své dítě po celý jeho dospělý život

POPOUZENÍ DÍTĚTE PROTI DRUHÉMU RODIČI

Přebírání pocitů

- Dítě přebírá pocity člena systému (rodiče) vůči jinému členovi systému

CO DĚTI POTŘEBUJÍ V SITUACI ROZPADU RODINY

- dostatek **osobního kontaktu s oběma rodiči**
- **slyšet a zažít**, že nepřichází ani o jednoho z rodičů
- možnost **mít dobré vztahy s oběma rodiči**
- **ujištění**, že je oběma rodiče **milováno**, že dítě **nenese vinu** za rozpad vašeho vztahu a že to dítě **nemohlo ovlivnit**
- **minimalizaci konfliktu** mezi rodiči (**naději, že bude zase dobře**)
- rozumět tomu, **co se nyní děje**
- rozumět tomu, **co se bude dít dál**
- rozumět tomu, **co se s ní/ním děje, co cítí**
- **vědět, že patří do obou rodin** svých rodičů – **nikoho neztrácí**
- **předvídatelnost, srozumitelnost a konzistence** (v chování rodičů)
- ptejte se, jak dítě situaci prožívá, co by mu pomohlo, aby to bylo lepší. Neptejte se, jestli chce být s druhým rodičem. Tím dítě zraňujete.

CO PROŽÍVAJÍ DĚTI V SITUACI ROZPADU RODINY

STRACH

- Co se děje teď?
- Co se bude dít?
- Kde budu bydlet?
- Co všechno se bude měnit? – širší rodina, kamarádi, domácí mazlíček, ...
- Co když si rodiče ublíží?
- Jak to rodiče zvládnou, když budou sami, budou smutní?

VZTEK na to že:

- se rozcházíte
- se neumíte dohodnout
- mě zatahujete do svého konfliktu
- nutíte mě si mezi vámi vybírat
- nutíte mě měnit nebo potlačovat city, které mám ke druhému rodiči

zlost

smutek

radost

strach

stud

zmatek

úleva

CO PROŽÍVAJÍ DĚTI V SITUACI ROZPADU RODINY

POCIT BEZMOCI

- nikoho nezajímá, co si myslím, co chci, co potřebuji, jak si představuji svoji budoucnost
- můj názor, to jak prožívám situaci, co chci a potřebuji – neberete vážně

POCIT VINY

- kdybych nezlobil/a, lépe jsem se učil/a, ...
- ... rodiče by byli spolu

DOPORUČENÍ PŘI NAVAZOVÁNÍ NOVÉHO VZTAHU

Vaše dítě se může cítit ohrožené a odsunuté. Na rozdíl od zamilovaného rodiče nesdílí nadšení pro novou a otevřenou budoucnost v novém vztahu, ale strach ze ztráty známého.

Co se mnou bude? Co když si nebudu s novým partnerem/kou rozumět? Co když budou nevlastní sourozenci hodně jiní než já? Co když se jim máma nebo táta bude věnovat více?

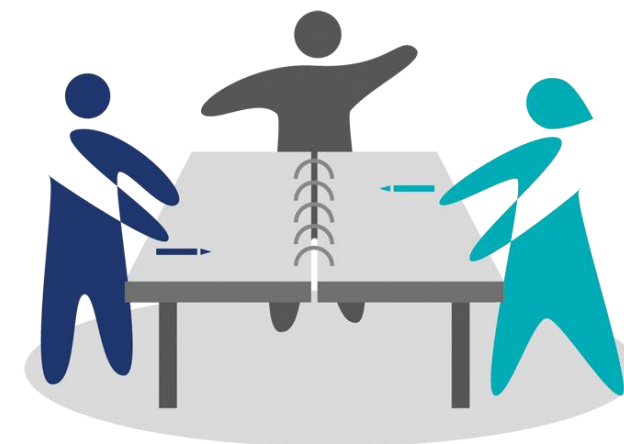
- **Nespěchejte s představením nového partnera**, dítě se nemusí cítit loajální vůči druhému rodiči atd.
- Ze začátku je vhodné, aby si děti zvykly na novou situaci rozpadu rodiny. Až poté jim představte nového partner
- **Nejprve se setkávejte se mimo domov**, využijte k tomu čas, kdy nejste s dětmi
- **Informujte bývalého partnera o nové situaci dříve než děti** – jedná se také o ochranu dítěte
- **Dejte dětem čas** – potřebují se s novou situací sžít
- Nové partnerství může být pro dítě přínosné

JAK KOMUMIKOVAT A JEDNAT – OBCHODNÍ PARTNERSTVÍ, SOUSEDSKÝ VZTAH

Většina rodičů je schopna fungovat dobře v jiných vztazích (např. v práci) – jednat nekonfliktně.

- Orientujte se na budoucnost
- Držte se tématu – důležité věci pro dítě, držte se budoucnosti dítěte
- Kontrolujte své emoce – stejně jako v zaměstnání
- Mluvte s druhým rodičem jasně a srozumitelně
- Důležité věci si zapisujte – jako u obchodního jednání
- **Dodržujte dohodnuté** (budujete znovu důvěru mezi sebou)
- Domluvte si způsob komunikace – ovlivňuje to vaše děti, hledejte prostředníka/pomoc, pokud je komunikace obtížná.

JAK A KDY S DĚTMI O ROZPADU RODINY MLUVIT

- Udělejte si oba čas – prostor na reakce, dotazy
- Děti by měly vědět, že jste pro záchranu vašeho vztahu něco udělali
- Ideálně oznámit to dětem ještě před faktickou změnou (tedy před tím, kdy se jeden z vás odstěhuje)
- Pokud děti chodí do školy/školky, zvažte, zda je o vaší situaci informovat.
- Nepodsouvejte dětem hned negativní emoce, vyhýbejte se detailům, příčinám a následkům
- Soustředte se se na věčná témata: Co se teď děje, co se bude dít v střednědobém a dlouhodobém horizontu, na jakých rozhodnutích se může dítě spolupodílet.

JAK A KDY S DĚTMI O ROZPADU RODINY MLUVIT

- Sdělte dětem, že rozhodnutí je definitivní a je vaše společné.
- Připravte se na otázky dítěte a na jeho reakce
- Pokud jeden z rodičů situaci nezvládá (pláče, křičí, obviňuje), druhý by ji neměl zhoršit vyhrocením konfliktu, ale ukončením situace s tím, že i dospělí teď prožívají těžké období, ale udělají vše pro to, aby ho zvládli.
- Na dalším sezení seznámte děti s podrobnějším plánem: Začněte tím, co zůstane stejné, poté přidávejte změny a snažte se, aby jich bylo co nejméně.
- Ptejte se dětí na jejich potřeby.

PAMATUJTE PROSÍM NA TOTO:

- Můžete zásadně ovlivnit, jaké dopady rozchod na vaše dítě bude mít
- **Partnerský rozchod neznamená konec rodičovského vztahu**
- Čím menší konflikt budete mezi sebou mít, tím se dítě bude lépe se situací vyrovnávat
- Způsob, jak s dětmi mluvíte o rozchodu, má na něj vliv
- Vy jako rodiče můžete dětem velmi pomoci projít vaším rozchodem dobře

PRÁVNÍ INFORMACE – Procesní záležitosti I

- zájem dítěte:
 - soud rozhoduje v „nejlepším zájmu dítěte“ – rozhoduje, když rodiče nejsou schopni dohody
- oba rodiče mají rodičovskou odpovědnost:
 - soubor práv a **POVINNOSTÍ** vůči dítěti
 - rodiče se domlouvají na všech pro dítě významných záležitostech (bydliště, škola, zdraví, ...)
 - jsou povinni ji vykonávat ve **VZÁJEMNÉ SHODĚ**
- rodiče mají **POVINNOST** informovat dítě přiměřeně jeho věku – součást participačních práv dítěte

PRÁVNÍ INFORMACE – Procesní záležitosti I

- participace dítěte zahrnuje:
 - právo na informace (od rodičů, soudu, kolizního opatrovníka – OSPOD)
 - podporu (od rodičů, kolizního opatrovníka – OSPOD)
 - vyjádřit svůj názor a přání, které jsou brány s respektem (rodiče, soud, OSPOD)
 - svého práva na participaci (účast) se vzdát, odmítnout ji
 - dítě se v řízení může potkat:
 - s kolizním opatrovníkem (zpravidla OSPOD)
 - se soudkyní/soudcem
 - poskytovatelem odborné pomoci

Čím více rodiče selhávají (přetrvává konflikt), tím více je dítě do procesu zapojováno.

PRÁVNÍ INFORMACE – Procesní záležitosti I

Podle čeho soud rozhoduje?

- hodnotí specifické rodičovské kompetence = schopnost provést své dítě rozpadem vztahu jeho rodičů
- **pozitivně hodnotí:**
 - ochotu a schopnost domlouvat se
 - ochotu a schopnost podstoupit poradenskou pomoc
 - ochotu a schopnost uzavírat zatímní dohody a dodržovat je
 - respekt k roli druhého rodiče a uznání jeho důležitosti pro dítě
 - ochotu a schopnost nezpochybňování obecných rodičovských kompetencí druhého rodiče

PRÁVNÍ INFORMACE – Procesní záležitosti I

Podle čeho soud rozhoduje?

- **negativně hodnotí:**

- **rodičovské obstrukce** (soubor chování a strategií s cílem narušit vztah dítěte k druhému rodiči)

- nepravdivá nařčení z násilného chování nebo sexuálního zneužívání
- neopodstatněné obviňování druhého rodiče ze zhoršení chování, prožívání, zdravotního stavu dítěte vlivem jeho špatné péče
- odstěhování se s dítětem bez souhlasu druhého rodiče
- bránění kontaktu dítěte s druhým rodičem
- opatřování účelových důkazů, které mají zabránit druhému rodiči pečovat (znalecké posudky – nevhodnost nějakého typu péče apod.)

VŠE VÝŠE UVEDENÉ POŠKOZUJE DÍTĚ !

PROCESNÍ ZÁLEŽITOSTI II

- sezdání rodiče – dvě řízení
- nesezdání rodiče – jedno řízení
- soudy respektují dohody rodičů, ale zkoumají soulad se zájmem dítěte
- jiný soudní rok
- role advokáta
- šetření poměrů v domácnosti
- pohovor dítěte s OSPOD/soudcem
- Čtěte, co jako rodiče dostanete od soudu. Kromě data jednání soud obvykle požaduje dokumentaci týkající se doložení vašich příjmů a majetku. Nedoložením zbytečně prodlužujete řízení.

PROCESNÍ ZÁLEŽITOSTI III – zvláštní okolnosti

V situaci, kdy jsou oba rodiče plně kompetentní:

- uplatňuje se přístup provázení a podpory při hledání smírného řešení
- dohoda rodičů v souladu s nejlepším zájmem dítěte má přednost před soudním rozhodnutím
- odpovědnost je vracena zpět rodičům – oni společně rozhodují, jak budou dál žít

PROCESNÍ ZÁLEŽITOSTI III – zvláštní okolnosti

V případě, že jsou rodičovské kompetence jednoho nebo obou rodičů narušeny:

- domácí násilí (fyzické i psychické)
- dítě je ohroženo ve smyslu § 6 ZOSPOD (zanedbávání péče, fyzické nebo psychické násilí, sexuální zneužívání, ...)
- závislost rodiče/ů na alkoholu, drogách, jiných návykových látkách
- závažná psychiatrická diagnóza u rodiče/ů

PROCESNÍ ZÁLEŽITOSTI III – zvláštní okolnosti

Nelze uplatňovat preventivní podporující přístup:

- OSPOD vyhodnotí míru ohrožení dítěte
- stanovení IPOD – individuálního plánu ochrany dítěte
- následná práce s oběma rodiči, volba vhodných intervencí a výchovných opatření pro rodiče
- pro dítě pravděpodobnost znaleckého zkoumání, terapeutických a jiných krizových intervenčních služeb

V případě účelového zneužití výše uvedeného – poškození dítěte, možnost trestního stíhání.

POROZCHODOVÁ PÉČE

nejlepší typ péče: už jste měli, úplná rodina, milující se rodiče

typy péče po rozvodu/rozchodu:

- **společná:**
 - péče se nijak neupravuje, rodiče musí být schopní se na všem domluvit
 - nevyměřuje se výživné
 - umožňuje pružně se domlouvat na změnách, dává největší svobodu, změny nevyžadují nové soudní rozhodnutí
 - je vhodné vypracovat si rodičovský plán, aby některá pravidla byla jasně daná (předvídatelnost a stabilita pro dítě i oba rodiče)
- **střídavá:**
 - symetrická (stejný podíl času 50 % : 50 %)
 - asymetrická (různý podíl času, cca od 32 % až do 50 %, pokud < 30 % už ne střídavá)
 - výživné u podílu 50 % : 50 % – záleží na soudci, jestli ho vyměří nebo ne
 - výživné u rozdílného podílu – vyměřuje se

POROZCHODOVÁ PÉČE

typy péče po rozvodu/rozchodu:

- péče jednoho z rodičů (~~vylučná / výhradní~~):
 - dítě převážně v péči jednoho z rodičů
 - kontakt dítěte s druhým rodičem: dle dohody mezi rodiči / upraven soudně (úprava styku – běžné dny i období prázdnin, svátků apod.)
 - vyměřuje se výživné

typ péče **má vliv** na čerpání dávek SSP a HN i daňové zvýhodnění na děti

- SSP (příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě) – s kým je dítě posuzované jako žijící v jedné domácnosti – při střídavé péči dohoda mezi rodiči a možnost se vystřídat v čerpání (vždy jen k 1. dni kalendářního čtvrtletí)
- HN obdobně jako u SSP
- daňové zvýhodnění – dohoda rodičů a čestné prohlášení
- OČR – není podmínka společné domácnosti, v rámci podpůrčí doby možnost jednou se vystřídat

POROZCHODOVÁ PÉČE

typy péče po rozvodu/rozchodu:

typ péče nemá vliv na RODIČOVSKOU ODPOVĚDNOST

- omezit, pozastavit její výkon nebo zbavit rodiče rod. odpovědnosti může jen soud (děje se tak ve velmi výjimečných případech)
- v otázkách pro dítě významných (vzdělání, bydliště, zdravotní záležitosti (operace, léčba závažné nemoci)) rozhodují oba rodiče ve vzájemné shodě
- i když rodič nemá s dítětem žádný kontakt, stále má právo i povinnost, vykonávat rodičovskou odpovědnost

POROZCHODOVÁ PÉČE

typy péče po rozvodu/rozchodu:

- pokud dohoda není možná, rozhoduje soud (nahrazuje souhlas druhého rodiče)
- předávání dětí
- **judikatura Ústavního soudu:**
 - kritéria svěřování do péče (není akceptovatelná pouze víkendová péče)
 - cestování při předávání (náklady a čas)
 - participace dítěte – vánoční svátky
 - participace dítěte – práce ve směnném provozu ke sdílenému rodičovství

VÝŽIVNÉ

Co je důležité ve vztahu k výživnému:

- **vyživovací povinnost mají vždy oba rodiče** (i když jeden např. dítě vůbec nevidá)
 - plnění prostřednictvím přímé péče
 - plnění prostřednictvím zajišťování potřeb dítěte (úhrada nákladů)
- **v legislativě není explicitně definováno, co do výživného spadá z judikatury lze odvodit:**
 - částky určené na uspokojování stravy a pravidelně se opakujících potřeb, ale i
 - uspokojování dalších hmotných (bydlení, stravování, ošacení, obutí) nebo nehmotných potřeb (např. vzdělávání nebo koníčky), které se vyskytují jednorázově (např. platby za pobyt na dětském táboře nebo lyžařském výcviku).
- **pro stanovení výživného jsou pak určující schopnosti, možnosti a majetkové poměry rodiče**
 - pokud není dohoda na výživném – soud zkoumá majetkové poměry obou rodičů
 - výživné lze vyměřit až 3 roky zpětně (pozor: role dobrého hospodáře – rezidenční rodič)
 - u střídavé péče – možnost dorovnat životní úroveň vyměřením výživného
 - snížení výživného – výjimečně z opodstatněných závažných důvodů
- **úhrady nad rámec výživného** (co do nich patří a kolik to obnáší) je dobré domluvit v rodičovském plánu nebo mimosoudní dohodou

Servis rodiny

DĚKUJEME ZA POZORNOST
A PŘEJEME MNOHO ŠTĚSTÍ

Projekt SERVIS RODINY je projektem WOMEN FOR WOMEN, o.p.s.
WWW.WOMEN-FOR-WOMEN.CZ